Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri – prstnatec Traunsteinerův

Alopolyploidní taxon, na jehož vzniku se podílely druhy z okruhů *D. maculata* a *D. incarnata* (Nordström & Hedrén 2009). Obdobná rodičovská kombinace dala vzniknout také řadě dalších alopolyploidních taxonů, jejichž rozlišování je proto obtížné (Hedrén et al. 2001). Na základě (nejen) genetické podobnosti bývá prstnatec Traunsteinerův pravý často (a patrně oprávněně) spojován s *D. lapponica* a *D. russowii* (viz Hedrén et al. 2001, Nordström & Hedrén 2008), jež byly popsány ze severní Evropy. Naproti tomu v úzkém taxonomickém pojetí (Delforge 2006) lze prstnatec Traunsteinerův považovat za druh s alpským a perialpským areálem, který zahrnuje i Šumavu. Zde je ovšem znám pouze z rašeliniště Klosterfilz u obce Sankt Oswald-Reidelhütte a Vltavského luhu v okolí Záhvozdí a Želnavy. Těsně za hranicí území Šumavy leží dále lokalita v přírodní rezervaci Na Volešku u Strašína; rostliny na tomto nalezišti ale morfologicky odpovídají spíše *D. lapponica* (resp. *D. traunsteineri* subsp. *lapponica*) než *D. traunsteineri* s. str. Daleko hojnější je prstantec Traunsteinerův v předhůří bavorských Alp. Naopak v České republice existuje mimo Šumavu již pouze jediná recentní lokalita druhu, a sice Kaproun u Kunžaku (Kaplan et al. 2017). Prstnatec Traunsteinerův roste na rašelinných loukách a přechodových rašeliništích, nevyhýbá se ani minerálně bohatším půdám. Je ohrožen především degradací biotopů, pokračující sukcesí dřevin a zánikem lokalit. Početně slabé šumavské populace mohou být potenciálně ohroženy též hybridizací s *D. fuchsii*.

Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri – Traunsteiners Knabenkraut

Ein alopolyploides Taxon, an dessen Entstehung sich die Arten aus den Kreisen von *D. maculata* und *D. incarnata* beteiligten (Nordström & Hedrén 2009). Eine ähnliche Elternkombination ließ auch eine Reihe von weiteren alopolyploiden Taxa entstehen, deren Unterschreidung deshalb schwierig ist (Hedrén et al. 2001). Aufgrund der (nicht nur) genetischen Ähnlichkeit wird Traunsteiners Knabenkraut oft (und wahrscheinlich berechtigt) mit *D. lapponica* und *D. russowii* verbunden (siehe Hedrén et al. 2001, Nordström & Hedrén 2008), welche von Nordeuropa beschrieben wurden. Demgegenüber in der engen taxonomischen Auffassung (Delforge 2006) kann Traunsteiners Knabenkraut als Art mit alpinem und perialpinem Areal betrachtet werden, das auch den Böhmerwald einbezieht. Hier ist es jedoch nur aus dem Moor Klosterfilz bei Sankt Oswald-Reidelhütte und der Moldauau in der Umgebung von Záhvozdí und Želnava bekannt. Unmittelbar hinter der Grenze des Böhmerwald-Territoriums liegt weiter eine Lokalität im Naturreservat Na Volešku bei Strašín; die Pflanzen in dieser Fundstelle entsprechen jedoch morphologisch eher *D. lapponica* (bzw. *D. traunsteineri* subsp. *lapponica*) als *D. traunsteineri* s. str. Viel häufiger ist Traunsteiners Knabenkraut im Vorgebirge der bayerischen Alpen. In der Tschechischen Republik gibt es im Gegenteil außerhalb des Böhmerwaldes nur noch die einzige rezente Lokalität dieser Pflanzenart, nämlich Kaproun bei Kunžak (Kaplan et al. 2017). Traunsteiners Knabenkraut wächst auf Moorwiesen und Übergangsmooren, meidet nicht einmal mineralreichere Böden. Es ist vor allem durch die Degradation von Biotopen, die fortsetzende Sukzession von Holzbeständen und den Untergang von Lokalitäten gefährdet. Die zahlenmäßig schwachen Böhmerwälder Populationen können auch durch die Hybridisierung mit *D. fuchsii* potentiell bedroht werden.

Červený seznam Šumavy/Rote Liste des Böhmerwaldes

CR (Critically Endangered/Kriticky ohrožené/Vom Aussterben bedroht) [B2ab(iii+v)]

Literatura/Literatur

Delforge P. (2006) Orchids of Europe. North Africa and the Middle East. – 623 p. ,A&C Black, London.
Hedrén M., Fay M. F. & Chase M. W. (2001) Amplified fragment length polymorphysms (AFLP) reveal details of polyploid evolution in Dactylorhiza (Orchidaceae). – American Journal of Botany 88: 1868–1880.
Kaplan Z., Danihelka J., Šumberová K., Chrtek J. Jr., Rotreklová O., Ekrt L., Štěpánková J., Taraška V., Trávníček B., Prančl J., Ducháček M., Hroneš M., Kobrlová L., Horák D. & Wild J. (2017) Distributions of vascular plants in the Czech Republic. Part 5. – Preslia 89: 333–439.
Nordström S. & Hedrén M. (2008) Genetic differentiation and postglacial migration of the Dactylorhiza majalis ssp. traunsteineri/lapponica complex into Fennoscandia. Plant Systematics and Evolution 276: 73–87.
Nordström S. & Hedrén M. (2009) Evolution, phylogeography and taxonomy of allopolyploid Dactylorhiza (Orchidaceae) and

its implications for conservation. Nordic Journal of Botany 27: 548–556.

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

Mapa rozšíření/Erweiterungskarte

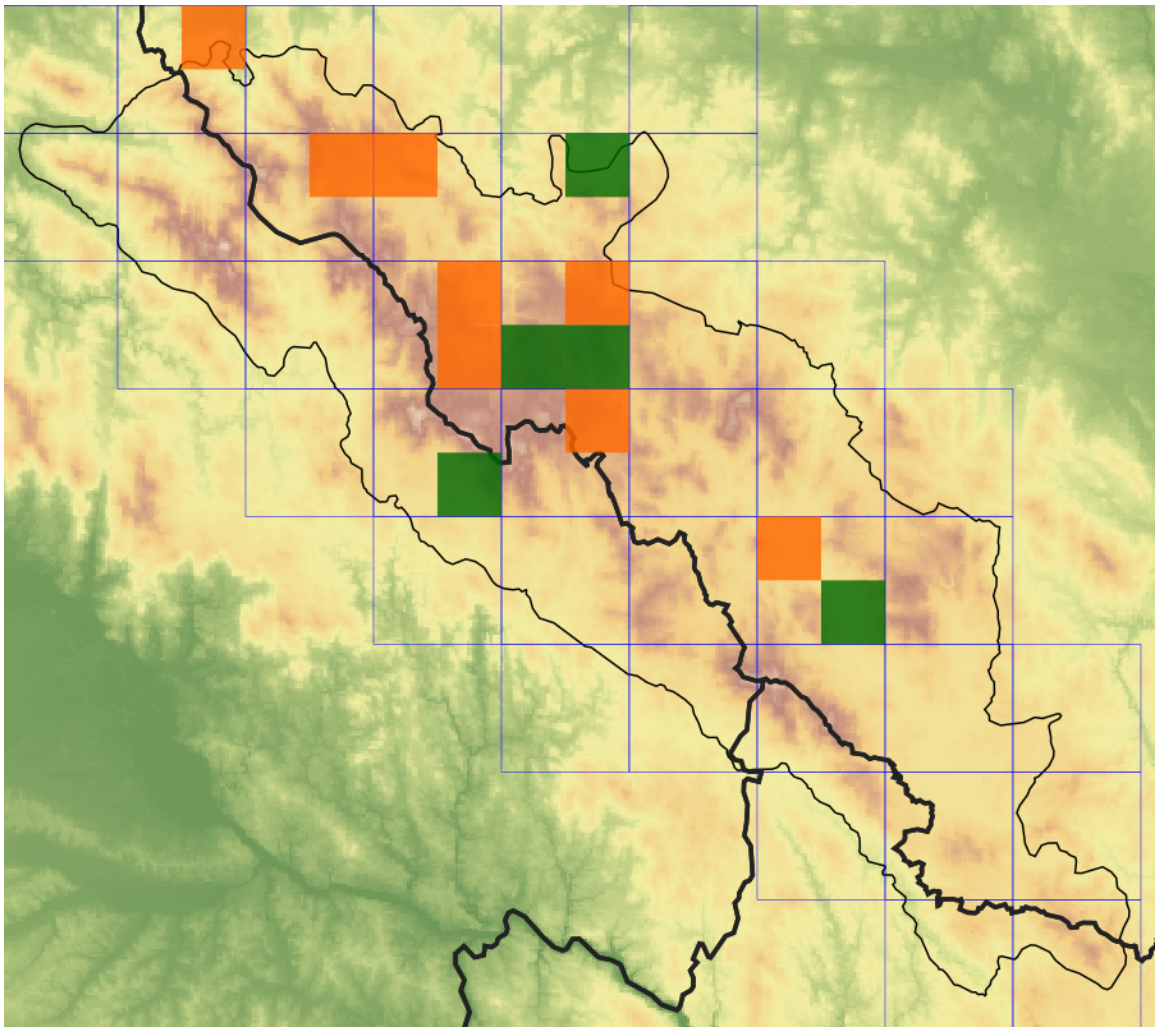

Legenda

- ověřené záznamy
- neověřené záznamy
- nejisté záznamy

Legende

- Verifizierte Angaben
- Noch nicht verifizierte Angaben
- Unsichere Angaben

© Květena Šumavy/Flora des Böhmerwaldes 23/10/2026

Data o rozšíření rostlin pochází z Databáze české flóry a vegetace (Pladias), bavorské národní databáze (AFvB) a nově získaných dat v projektu Květena Šumavy. Data jsou zobrazována v síťové mapě založené na kvadrantech středoevropské mapovací sítě 5 × 3 zeměpisné minuty (ca. 5,5 × 5,9 km).

Die Verbreitungsdaten der Pflanzen stammen aus der Datenbank der Tschechischen Flora und Vegetation (Pladias), der Datenbank zur Flora von Bayern (AFvB) und neu erfassten Daten aus dem Projekt Flora des Böhmerwaldes. Angaben zur Verbreitung werden basierend auf dem Kartenraster für Mitteleuropa angegeben, abgeleitet von Quadranten mit 5 × 3 Bogenminuten (ca. 5,5 × 5,9 km).

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

Fotografie/Fotos

***Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri* – Milan Štech – Klosterfilz.**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

***Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri* – Milan Štech – Klosterfilz.**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

***Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri* – Milan Štech – Želnava.**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY

***Dactylorhiza traunsteineri subsp. traunsteineri* – Milan Štech – Želnava.**

Europäische Union
Evropská unie
Europäischer Fonds für regionale Entwicklung
Evropský fond pro regionální rozvoj

Ziel ETZ | Cíl EÚS
Freistaat Bayern – Tschechische Republik
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
2014 – 2020 (INTERREG V)

FLORA DES BÖHMERWALDES
KVĚTENA ŠUMAVY